

Dag 8—Onmogelijke gevers

Bijbeltekst: 1 Koningen 17:4–6

Een van de beroemdste Bijbelpassages die wordt aangehaald om zichzelf en anderen tot geven te stimuleren, is de tekst over de geefpraktijken van de Macedoniërs en de lof die zij ontvingen van de apostel Paulus. Hun vrijgevigheid wordt goed beschreven in deze woorden: ‘ze zijn door ellende zwaar op de proef gesteld maar zijn toch, vervuld van een overstelpende vreugde en ondanks hun grote armoede, zeer vrijgevig.’¹ Hoe was zo’n overdadig geven mogelijk in een tijd van schaarste en wanneer iemands middelen beperkt zijn? Zij zijn voorbeelden van onmogelijke gevers!

Terwijl de apostel Paulus de Macedoniërs introduceert als voorbeeld van geven, geeft hij een duidelijk antwoord op de vraag: “Hoe was dit mogelijk?” Dit is voor ons vandaag de dag zeer relevant. We lezen in 2 Korintiërs 8:1: ‘Broeders en zusters, wij willen u niet onthouden wat Gods genade tot stand heeft gebracht in de gemeenten van Macedonië.’ Het vermogen en de bereidheid van de Macedoniërs om te geven was een ‘genade van God’, letterlijk een geschenk van God. Paulus gebruikt het woord *charis*, vertaald met ‘genade’, niet minder dan zes keer om te spreken over het voorrecht deel te nemen aan de collecte of hoe God de gelovigen in staat stelt te geven.² De vrijgevigheid van de Macedoniërs werd niet van binnenuit, noch van buitenaf geactiveerd, maar van Gods kant. De kracht om te geven komt van degene die ons uitnodigt om te geven. Zodra de gelovige zichzelf aan God toewijdt, ontstaat op natuurlijke wijze de neiging om te geven.³ Ze werden getransformeerd naar het beeld van de Goddelijke Gever. Laten we nadenken over hoe Gods genade de begerige mensen verandert in regelmatige gevers in een tijd van schaarste.

Raven worden tot bron van leven

De Bijbel vertelt ons hoe raven werden getransformeerd in kanalen van leven. Deze gebeurtenis wordt vermeld in 1 Koningen 17:4–6. Het was een tijd van langdurige droogte, die een hongersnood in het land Israël veroorzaakte. Elia, de profeet van God, kreeg de opdracht naar de beek Kerit, een afgelegen plaats, te gaan en zich daar te verstoppen. Er was water uit de beek beschikbaar, maar door de afwezigheid van dauw en regen zouden alle eetbare planten snel verdrogen. Eten werd een uitdaging. God had in zijn wijsheid voorzieningen voor deze situatie getroffen: ‘Ik heb de raven opgedragen je daar van voedsel te voorzien.’⁴

Toen God in deze tijd van droogte over ‘raven’ sprak, stond Elia perplex. Meestal komen raven om zich te ‘voeden’ met dieren en andere wezens die tijdens een droogte van de honger omkomen. Nu zei God dat de raven niet zullen komen om zich te voeden met Elia’s dode lichaam, maar om Elia te ‘voeden’ vanwege de opdracht die God ze gaf. God had voor deze missie een vriendelijker vogel kunnen kiezen, maar hij koos de raven als kanalen van het leven.

¹ 2 Korintiërs 8:2

² 2 Korintiërs 8:1, 6-7, 9; 9:8, 14

³ 2 Korintiërs 8:5

⁴ 1 Koningen 17:4

Elia wist wat het boek Mozes zegt over deze vogel, die vaak wordt afgebeeld als symbool van de dood. We lezen in Leviticus 11:13–15: ‘De volgende vogelsoorten gelden voor jullie als oneetbaar; je mag er niet van eten en moet ze als weerzinwekkend beschouwen: de vale gier, de lammergier, de monniksgier, de wouw en de verschillende soorten buizerds, alle soorten kraaien en raven.’ Raven worden gecategoriseerd met de adelaar, de gier en de buizerd, de roofvogels, die een vraatzuchtige eetlust hebben. Elia was ongetwijfeld bekend met het incident toen Noach een raaf uitzond die ‘heen en weer bleef gaan totdat het water was opgedroogd.’⁵ We kunnen raden waarom de raaf, in tegenstelling tot de duif, blij was om buiten de ark te zijn toen het water zich terugtrok. Het was een tijd voor onze raaf om zich te verlustigen aan de wezens die door de zondvloed waren vernietigd. Als alleseters eten ze voedsel van zowel plantaardige als dierlijke oorsprong. Dit is het soort vogel dat God had geboden om als bron van leven te dienen.

Weet je dat de zes beroemde raven van de Tower of London dagelijks worden gevoed met 170 kilo rauw vlees, bestaande uit muizen, kuikens, ratten en allerlei andere soorten rauw vlees? Als speciale traktatie krijgen ze koekjes gedrenkt in bloed. Onlangs moest de ravenmeester een van de raven, George, van de Toren wegsturen omdat hij de televisieantennes aan het opeten was. Onze God heeft een vreemd gevoel voor humor en gebruikt raven om zijn profeet te voeden! De raven waren onmogelijke gevers!

De Bijbel bericht hoe de raven reageerden op het gebod dat ze van God kregen: ‘De raven brachten hem daar ’s ochtends en ’s avonds brood en vlees, en water dronk hij uit de rivier.’⁶ In deze passage benadrukt de schrijver de standvastigheid en regelmaat waarmee de raven het voedsel naar Elia brachten. De beek droogde na enige tijd op, maar de raven hielden niet op een bron van leven te zijn totdat Elia de plaats verliet. Interessant is dat raven gewoonlijk geen dingen aan hun poten dragen zoals andere prooivogels; het vlees en het brood moeten in hun snavel hebben gezeten. Daarom konden deze raven het niet vermijden om het voedsel dat ze naar Elia brachten te zien, proeven en ruiken. Er was inderdaad een constante verleiding voor de raaf om het voedsel naar een andere plaats of naar hen eigen maag te brengen. Het is bekend dat raven slim zijn in het stelen van voedsel en het verbergen van voedsel op geheime plaatsen. De Bijbeltekst getuigt er echter van dat de raven trouw waren, zelfs als ze na de speciale levering onzeker waren over hun eigen levensonderhoud. De dienstverlening van de raven vertelt ons dat God van binnen naar buiten transformeert. Hij kan onmogelijke gevers gebruiken.

Moeten we deze reflectie alleen afsluiten met een ‘wow’ van verbazing? Laten we Job 12:7 lezen: ‘Vraag het vee hiernaar, het zal je onderrichten, vraag de vogels in de lucht, ze zullen het verkondigen.’ Als we de raven zouden kunnen ondervragen, wat zouden ze ons dan vertellen over het feit dat ze regelmatig voedsel naar Elia brachten? Wat kunnen we nu leren van deze korte passage, nu we de Opwekkingsweek voor Rentmeesterschap afsluiten: ‘De raven brachten hem daar ’s ochtends en ’s avonds brood en vlees.’

Onze roeping versus onze natuur

⁵ Genesis 8:7

⁶ 1 Koningen 17:6

Als Gods volk hebben wij een opdracht gekregen die vergelijkbaar is met die van de raven. We lezen in Maleachi 3:10: 'Breng alle tienden naar mijn voorraadkamer, zodat er voedsel in mijn tempel is.' Wij zijn geroepen om voedsel naar het huis van God te brengen, geen brood en vlees, maar 'alle tienden.' De context van deze passage helpt ons te begrijpen dat God verwijst naar de tien procent van ons inkomen en onze offers. De Bijbel benadrukt ook de regelmaat waarmee gelovigen hun opdracht van het brengen van voedsel moeten vervullen. We lezen in Deuteronomium 16:17: 'ieder moet geven naar de mate waarin de HEER, uw God, hem heeft gezegend.' Deze tekst verwijst niet naar de tienden, maar naar offergaven. Niemand wordt gevraagd meer te geven dan wat men heeft ontvangen of wat hij/zij kan dragen. Deze tekst vermeldt echter een gemeenschappelijk principe dat op iedereen van toepassing is: 'Naar de mate waarin de HEER, uw God, hem heeft gezegend.' Als je gezegend bent, geef je in verhouding tot wat je hebt ontvangen.

Deze instructies en geboden van God filteren door onze menselijke natuur. De twee conflicteren vaak met elkaar. Hoewel God vrijgevigheid gebiedt, leidt onze natuurlijke neiging ons in de tegenovergestelde richting. De apostel Paulus spreekt over menselijk egocentrisme in de bekende passage van 2 Timotheüs 3:1–5. Daar somt hij de 19 kwade kenmerken van de laatste dagen op. Zijn lijst begint met de uitdrukking 'liefhebbers van zichzelf', *philautos*, liefde gericht op zichzelf, en noemt vervolgens 'liefhebbers van geld' als eerste uitdrukking. William Barclay maakt een interessante opmerking: 'Het is geen toeval dat de eerste van deze kwaliteiten een leven zal zijn waarin het zelf centraal staat. . . . Eigenliefde is de fundamentele zonde waaruit alle andere zonde voortvloeit.' Egocentrisme vormt de essentie van onze identiteit. Wij zijn onmogelijke gevers. Paradoxaal genoeg gebiedt de God die ons perfect kent ons om gevende kanalen te worden. Onze situatie lijkt vreemd genoeg op de opdracht die aan de raven werd gegeven in het verhaal van Elia. Gelukkig past God precies dezelfde oplossing op ons toe, net als bij de raven; Hij transformeert van binnen naar buiten.

Groeien als onmogelijke gever

De transformatie van een begerig naar een genereus wezen beperkt zich niet tot de soort van de raaf. De Bijbel geeft enkele verbijsterende voorbeelden van de verandering van egocentrische individuen in extravagante gevers. De twee belangrijkste voorbeelden zijn de weduwe die Elia te eten gaf, en Zacheüs.

Nadat Elia de Beek Kerit had verlaten, leidde God hem naar een plaats genaamd Sarefat in de streek van Sidon. Bij de stadspoort ontmoette Elia een weduwe die hout aan het verzamelen was. De profeet volgde Gods instructies op en vroeg de vrouw om water en vervolgens om een stuk brood. Dit verzoek bracht de vrouw in verwarring en ze antwoordde Elia: 'Zo waar de HEER, uw God, leeft,' antwoordde zij, 'ik heb niets meer in voorraad, alleen een handjevol meel in de pot en een restje olijfolie in de kruik. Kijk, ik heb net een paar takken geraapt om iets te eten te maken voor mij en mijn zoon. Als

dat op is, zullen we van honger sterven.⁷ Haar antwoord onthult haar instinct tot zelfbehoud. Ze wilde de weinige middelen die ze voor zichzelf en haar zoon had optimaal benutten, ook al was het een laatste maaltijd. Haar reactie was zowel natuurlijk als legitiem.

Het verhaal eindigt echter niet met een weigering, maar onthult een verschuiving van de zelfbehoudsmentaliteit. De weduwe koos er uiteindelijk voor om de middelen die ze had te gebruiken om voedsel voor Elia te bereiden. Achteraf gezien feliciteren wij de weduwe met haar wijze handelwijze. Haar actie leidde tot een wonder. Maar toen ze die dag naar huis terugkeerde om het eten klaar te maken en aan Elia te bezorgen, waren de voordelen van haar daden haar niet duidelijk. Waar vond ze de kracht, het geloof en het lef om eerst te geven en vervolgens te gebruiken wat er overbleef voor zichzelf en haar zoon?

Het volgende verslag komt uit Lukas 19, het verhaal van Zacheüs. Hij was van joodse afkomst, maar hij besloot samen te werken met de Romeinen, de heersende macht van die tijd, om een goed bestaan op te bouwen. Hij inde niet alleen zijn contributie voor verleende diensten, maar door middel van afpersingen en andere middelen bevredigde hij zijn verlangen naar meer. Als gevolg hiervan werd Zacheüs behandeld als een verrader van zijn volk en uitgesloten van de sociale en religieuze gemeenschap. Hij accepteerde zijn status als persona non grata omdat het nastreven van materiële bezittingen het dominante doel van zijn leven was. Het is interessant dat dezelfde Zacheüs op een gegeven moment een plechtige verklaring aflegde die zijn natuurlijke neiging niet weerspiegelt: 'Maar Zacheüs was gaan staan en zei tegen de Heer: 'Luister, Heer, de helft van mijn bezittingen zal ik aan de armen geven, en als ik iemand iets heb afgeperst, zal ik het viervoudig vergoeden.'⁸ Hij heeft het over geven en terugbetalen in plaats van innen en vasthouden aan zijn portemonnee. Is dit een geval van gespleten persoonlijkheid?

Zacheüs heeft een transformatie van binnen naar buiten ondergaan, zoals bij de raven en de weduwe van Sarefat. We lezen over de uitleg die Jezus gaf in Lukas 19:9: 'Vandaag is dit huis redding ten deel gevallen.' Jezus verlostte hem van zijn natuurlijke neiging. De hebzuchtigste man van Jericho kon zich nu gedragen als de meest genereuze man van de stad. Op die dag werd een onmogelijke gever geboren. God kan dezelfde transformatie in ons uitvoeren die geroepen zijn om voedsel in de voorraadschuur te brengen.

De apostel Paulus beschrijft hoe de Macedoniërs werden veranderd in onmogelijke gevers: 'En ze gaven aanzienlijk meer dan we hadden verwacht: door Gods wil gaven ze zichzelf in de eerste plaats aan de Heer, en vervolgens ook aan ons.'⁹ Wat God van ons verlangt, is misschien niet altijd gemakkelijk of natuurlijk. Het gaat vaak de menselijke

⁷ 1 Koningen 17:12

⁸ Lucas 19:8

⁹ 2 Korintiërs 8:5

verwachtingen te boven en vereist wat extra kracht, die we blijkbaar niet hebben. Terwijl de Macedoniërs met levensproblemen worstelden, 'gaven zij zichzelf in de eerste plaats aan de Heer,' en de Heer kwam voor hen en via hen tussenbeide. Het goede nieuws is dat Gods Geest ons van binnenuit kracht geeft en transformeert.

God kan van ieder van tot ons een onmogelijke gever maken, ongeacht onze biologische en sociale neigingen, door onze geest te vernieuwen. Gelovigen moeten zich niet laten ontmoedigen door de kloof tussen hun natuurlijke zelf en Gods verwachtingen op alle gebieden, inclusief geven. Je kunt een onmogelijke gever worden. Hij transformeert iedereen die 'zichzelf in de eerste plaats aan de Heer heeft gegeven' in kanalen om voedsel naar zijn huis te brengen. Bovendien zorgt Hij ervoor dat onze giften regelmatig en systematisch zijn, omdat we gezegend worden, en niet alleen ingegeven door gebeurtenissen of ons goede humeur. Ten slotte, Hij laat ons groeien tot partners in zijn laatste missie. Laten we dagelijks bidden voor de genade van het geven.

Aniel Barbe